

VANHUSNEUVOSTON LAUSUNTO VALTUUTETTU TUOMAS RANTASEN ALOITTEESTA, JOKA KOSKEE IKÄÄNTYNEIDEN YHTEISÖLLISEN ASUMISEN JA ASUMISPALVELUJEN KEHITTÄMISTÄ

Viite: HEL 2015 - 004402

Aloitteessa esitetään selvitettäväksi, voisiko kaupunki olla aktiivinen uudenlaisten ikääntyneiden yhteisöllisempää asumista tukevien arava-hallintamuotoisten asumiskohteiden suunnittelussa ja rakentamisessa. Tavoiteltu asumismalli olisi omatoimisen asumisen ja palvelutalojen välimuoto.

Kohteet esitetään sijoitettavaksi hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle paikkoihin, joissa parkkipaikkojen tekeminen nostaisi tavallisen vuokratalon rakentamisen kustannukset korkeiksi. Tarkoitetaanko tässä, että ikääntyneiden taloa varten ei tarvittaisi parkkipaikkoja? Mahdollisesti asuntokohtaisten parkkipaikkojen määrä voisikin olla pienempi kuin normaali mitoitus, mutta toisaalta on erittäin tärkeää, että talossa on runsaasti yhteiskäyttöisiä vieraspaikkoja käytettävissä. Niitä tarvitaan erityisesti omaisten, vapaaehtoisten ja kotihoidon käyttöön.

Esitettyä asumismuotoa perustellaan myös vuokra- ja omistusasuntojen kierron helpotumisella. Tätä kuitenkin epäilemme. Ikääntyneitä tuskin asuu ”liian isoissa” kaupungin vuokra-asunnoissa nykyisinkään merkittävässä määrin. Isoissa omistusasunnoissa asuvilla taas ei ehkä ole mahdollisuutta tai halua siirtyä kaupungin vuokra-asukkaaksi. – Tästä huolimatta sopivia, tällaista asumismuotoa tarvitsevia ikääntyneitä varmasti löytyy.

Helsingin nykyinen malli, jossa palveluasumiseen on mahdollisuus vasta hyvin huonokuntoisena, jättää liian monet yksinäisinä ja avuttomina kotiin, niukan kotihoidon varaan. Palveluvalikkoa on laajennettava ja annettava mahdollisuus siirtyä kevyempään palveluasumiseen aikaisemmassa vaiheessa, kun palvelutarve ei ole vielä suuri. Nykyisin tarjolla on yksityistä ns. senioriasumista, joka on mahdollista vain hyvätuloisille. Tarvitaan myös uusia yhteisöllisen asumisen ja palveluasumisen mahdollisuuksia.

Vanhusneuvosto kannattaa aloitteessa esitettyä selvittämistä ja toivoo, että kaupunki lähtisi toteuttamaan tällaista asumismuotoa. Helsingissä tarvitaan ikääntyneille asumista, johon voidaan liittää tarpeen mukaan joko kevyen tai ns. tavallisen palveluasumisen tasoista asumista ja erilaisia yhteisöllisyyttä tukevia vaihtoehtoja. Ne tulee toteuttaa mieluiten täydennysrakentamisena tai muutostöinä olemassa oleville asuinalueille. Kaikkien etu on, että eri-ikäisiä ja erilaisissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä asuisi samoissa taloissa tai kortteleissa. Mallien suunnittelussa on otettava huomioon se toiseikka, että suuri osa ikääntyneistä on pienituloisia, joilla ei ole mahdollisuutta nykyistä suurempiin asumismenoihin.

Selvityksessä kannattaa ottaa huomioon myös Koskelan alueelle suunniteltavan muistisairaiden kylän asumisratkaisut. Vanhusneuvosto pitää Koskelan alueen suunnitelmia hyvinä ja toivoo niiden pikaista etenemistä.

Kaupunki voi luoda puitteita yhteisölliselle, tuetulle asumiselle rakentamalla tai yhdistämällä pieniä kerrostaloasuntoja isommaksi kokonaisuudeksi. Kaupungilla on omistuksessaan myös rivitaloja ja pienkerrostaloja, jotka voisivat sopia hyvin uusiin asumisratkaisuihin. Aukkaiden omien asuntojen lisäksi kokonaisuuteen kuuluisi lisäksi hoitajan/työntekijän asunto tai kotihoidon tukikohta. Vähän apua tarvitseville työntekijä voisi olla esim. opiskelija, joka saisi asua ilmaiseksi tai edullisesti. Enemmän apua tarvitseville malli voisi olla perhehoito. Perhehoidolle olisi mahdollisuuksia myös kaupunkioissa ja puitteita asialle antaa 1.4.2015 voimaan tullut perhehoitolaki. Myös omaishoidon järjestelyjä tukevat asumismallit ovat tärkeitä.

Yksi vaihtoehto palvelua tarvitseville ikääntyneille olisi perhehoidon tapainen malli, jossa ryhmä ikääntyneitä palkkaa itselleen työntekijän. Palkkaamiseen liittyvien velvollisuuksia ja byrokratiaa pitäisi selkeyttää ja karsia. Tämä malli ei ole mahdollinen pienituloisille eikä myöskään kovin huonokuntoisille tai muistisairaille.

Lisäksi vanhusneuvosto haluaa kiinnittää huomiota ympäristöministeriön raporttiin 5/2015 "Palvelualueen ja ikäystävällisen asuinalueen kehittäminen", jossa on esitelty erilaisia vaihtoehtojen ikääntyneiden asuin ympäristöjen kehittämiseen. Myös asumisoikeusasumista voisi ehkä toteuttaa nykyistä yhteisöllisempänä, sekä ikääntyneille että kaikenikäisille.

Asumisratkaisuja kehitettäessä on tärkeää, että ikäihmisten omat asumiskokemukset ja -tarpeet otetaan huomioon. Vanhusneuvosto tarjoaa myös omaa asiantuntemustaan käytettäväksi tähän kehitystyöhön.

Stadin ikäohjelmassa on yhtenä osiona "Iätöntä asumista". Tätä kautta voidaan mahdollisesti edistää ikääntyneiden asumisen kehittämistä Helsingissä. Tällä hetkellä millään taholla ei ole asiasta kokonaisvastuuta.

Helsingissä 8.6.2015

Sirpa Asko-Seljavaara
vanhusneuvoston puheenjohtaja

Outi Paulig
vanhusneuvoston sihteeri